

ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Використання дронів з кожним днем зростає, особливо, коли йде мова про доступ у важкодоступні місця. Дрон за своєю природою – це безпілотний літальний апарат (БЛА), який можна охарактеризувати обмеженістю у дальності польоту та дистанційним управлінням. Саме ці риси стали визначальними для використання дронів, як засобу ведення війни.

Такі засоби необхідно розмежовувати за метою використання на бойові і тактичні. Бойові дрони призначені для ураження цілей. Зазвичай ураження відбувається за схемою «камікадзе», шляхом наведення літального апарату на мету і підриву бойової частини, якою він споряджений. Як правило, такі дрони є багаторазовими і передбачають повернення після виконання завдання. Паралельно існують і одноразові, які і є бомбою швидкої дії. На противагу існують тактичні, які поділяються на розвідувальні і транспортні. Розвідувальні дрони використовують для отримання різного роду інформації (розвідка наземних, повітряних, морських цілей, місцевості, метеорозвідка та інші). Транспортні призначені для забезпечення певними ресурсами (доставка боєприпасів) [3].

Та наскільки правомірне використання дронів і на підставі чого відбувається правова регламентація? Де є збройний конфлікт – там є міжнародне гуманітарне право. Саме МГП встановлює гуманітарні застереження щодо такого застосування. Використання дронів набирає обертів, зростають можливості здійснювати атаки. Як зазначив Генеральний секретар ООН у своєму звіті « але при цьому зростають і загрози для цивільного населення».

Згідно з міжнародним гуманітарним правом до засобів ведення війни входить зброя, збройні системи або засоби. Спосіб у який використовують зброю, збройні системи або засоби вважаються методами ведення війни. Відтак, використання ударних дронів як засобів та методів ведення війни регулюють норми міжнародного гуманітарного права. Саме МГП врегульовує способи ведення бойових дій, а відтак і використання дронів у правовому полі [2].

Принципи розрізнення та співмірності є ключовими у веденні бойових дій. Принцип розрізнення полягає у необхідності

потрапляти лише у військову ціль, а принцип співмірності акцентує увагу на потребі отримання воєнних здобутків під час атаки, при цьому, щоб такі здобутки були виправдані і шкода для цивільного населення була мінімізована.

В цьому контексті і виникає зобов'язання вдаватись до превентивних заходів перед здійсненням нападу. Як приклад, можна навести перевірку цілі (чи є ціль цивільним об'єктом, чи не пов'язана ціль із цивільним населенням).

Наскільки поширене використання дронів? Невеличкий екскурс в історію. Ще в 1982 році під час ведення бойових дій в Ізраїлі використовували дрони, проте виключно із метою розвідки. Перше використання бойових дронів у Афганістані та в Ємені стало сенсацією, про яку писали у всіх газетах. Події сьогодення свідчать про те, що дрони тотально міняють хід війни. У 2020 році відновились збройні протистояння у Нагірному Карабасі між Вірменією та Азербайджаном. У західних джерелах, вони отримали назву «південнокавказька війна безпілотників».

Події у Нагірному Карабасі продемонстрували ефективність застосування дронів. Це сталося тому, що почали застосовувати дрони не лише для розвідки, а й для вогню по артилерії. Конфлікт у Карабасі вже показав, як у небі над театром війни панують БЛА однієї зі сторін, зводячи нанівець використання бронетехніки противником, адже вона стає абсолютно беззахисною, навіть з потужним динамічним захистом. Таким чином, застосування дронів нівелює призначення танків та інших бронемашин. Щодо протидії азербайджанським дронам, насправді чогось суттєвого вірменська сторона виставити не змогла. Азербайджан отримав стратегічну перевагу і змінив перебіг подій на власну користь [1].

Це є свідченням того, що дедалі питання використання дронів поставатиме все частіше. Саме з цих причин, існує потреба в більш детальній правовій регламентації, так як існують погрози щодо правомірності такого використання.

Джерела:

1. Волошин В. Чи можуть змінити дрони перебіг війни? 2020. URL: <https://armyinform.com.ua/2020/10/chy-mozhut-zminyty-drony-perebig-vijny>.
2. Крахенхман С. Гуманітарні застереження при використанні ударних дронів. 2020. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/>

gumanitarni-zasterezhennya-pri-vykorystanni-udarnyh-droniv.

3. Тимочко О. І. Класифікація безпілотних літальних апаратів. 2007. *Системи озброєння і військова техніка*. № 1(9). С. 61–67.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Грушко М. В.